

BROJ OSOBA ZA DVOMISENJE

U jednom velikom gradu biskup je dozvolio svećeniku dvomisenje u kapeli časnih sestara da ne moraju svetkovinom ići po ulici do crkve. U kući je bilo samo šest sestara. A bilo je to još godine 1936.

Svećenik je poslušao biskupa, a ipak mu se činilo previše široko, jer onda biskupi to nisu redovito dozvoljavali ako nije bilo u kući barem dvadesetak sestara i ako im nije bilo daleko do javne crkve.

Bilo bi dobro za ravnanje ispitati je li biskup ispravno postupio.

U tu svrhu promotrit ćemo:

- I — Kako glase crkvene odredbe u tome smislu?
- II — Kako razni autori tumače te odredbe?
- III — Ima li se ovdje primijeniti široko ili usko tumačenje?
- IV — Može li se predmijevati biskupova dozvola?
- V — Ad casum.

ODGOVOR

Ad I — 1) Kan. 806 § 2 glasi: »Ordinarij mjesta može dozvoliti drugu misu samo onda kada, prema njegovom razboritom sudu i zbog nestašice klera, jedan znatan dio (natabilis pars) vjernika ne bi mogao u zapovjedne svetkovine prisustvovati misi; a ne može dozvoliti istom svećeniku više od dvije mise«.

2) Motu proprio »Pastorale Munus« od 30. XI 1963. brojem 2 dozvoljava: »Rezidencijalni biskupi imaju ovlaštenje dati svećenicima zbog nestašice klera, iz pravedna (iusta) uzroka dozvolu dvomisiti i u proste dane; pače i tromisiti u nedjelju; druge zapovjedne svetkovine, ako to traži prava pastoralna potreba«.

Lako je uočljiva razlika između kan. 806 § 2 i br. 2 »Pastorale Munus«: da biskup dozvoli dvomisenje i tromisenje u zapovjedne blagdane nije više potreban »znatan dio vjernika« iz § 2 kan. 806, nego samo »pravà pastoralna potreba«, a za dvomisenje u proste dane samo »pravedan uzrok« (iusta causa) iz br. 2 »Pastorale Munus«. Poslije 31. XI 1963. biskup je puno slobodniji u procjenjivanju dovoljnoga uzroka za dvomisenje: ne traži se »gravis causa«, nego samo »iusta causa« ili »vera necessitas pastoralis«. Nije, uistinu, dovoljna prosta rationabilis causa koja bi bila i da samo jedan vjernik sluša misu u blagdane; ali ne treba ni gravis causa, koja je za dvomisenje svaka »prava pastoralna potreba«. A kada je to

prava pastoralna potreba, to biskup sudi sam, pače u sumnji je li uzrok prava pastoralna potreba, može udijeliti dozvolu dvomisjenja (kan. 15 i 84 § 2).

Ad II — Dosljedno s gore rečenim, razumljivo je da su i autori u pitanju broja osoba potrebnih za dvomisjenje puno širi poslije 30. XI 1963. negoli prije toga datuma. Navest ćemo izjave jednih i drugih da nam to bude očevidnije.

1. Autori prije 30. XI 1963.

a) — Stari autori, još prije 1919. god. (prije stupanja na snagu novog crkvenog zakonika) navodili su izjave papa i crkvenih kongregacija: Leon XII godine 1828. izjavio je da je za dvomisjenje dovoljno 30—50 osoba koje bi svetkovinom ostale bez mise ako svećenik ne bi dvomisio. Sv. Oficij god. 1688. izjavio je da nije dovoljno 15—20 osoba za istu svrhu; dočim je De Propaganda Fide izjavila jednom prigodom da je dovoljno 10—12 osoba, ako su te osobe robovi (servi).¹

b) — Jorio donosi odluku »In Salmantina« 22. II 1862. u kojoj je odgovoreno: dovoljan razlog za dvomisjenje jest ako je jedna stalna zajednica od 20 osoba udaljena jednu milju od crkve.²

c) — Noldin traži 30 osoba (30 circiter personae).³

d) — Capello smatra: »Ako se radi o samostanima, o pobožnim kućama, npr. bolnicama, tamnicama, misa se može dozvoliti ako tu ima i manje od 20—30 osoba«.⁴

e) — Coronata tvrdi: »Praktično je dozvoljeno dvomisjenje da redovnice klauzura, bolesnici po bolnicama ne ostanu bez mise«⁵. Zanimljivo je da Coronata ovako govori općenito a ne označuje broj osoba koje bi slušale misu.

f) — Boschi piše: »Moglo bi se smatrati dovoljnim razlogom u posebnim slučajevima i manji broj (ispod 30—20) od petnaest ili samih deset osoba, ili još manje. To bi moglo biti u slučaju kada neki samostani, pobožne i redovničke zajednice, uzgojni zavodi ili domovi staraca pa bolnice i tamnice ne bi mogle imati misu u svetkovine; tako isto i mali odjeli župe koji su daleko od crkve a imaju kod sebe kapelu. Npr. u nekome stalnome slučaju Kongregacija Koncila je izjavila da je dovoljan razlog za dvomisjenje u jednoj filijalnoj crkvi udaljenoj jednu milju od glavne crkve iako u toj crkvi svećenik neće naći više od 6—10 osoba«.⁶

Kako se vidi, svi ovi autori uzimlju u obzir pobožne domove ili dijele župe odijeljene od crkve.

Ali ako župnik ima dvije župe, on može, a i mora dvomisiti, pa taman u crkvi ne našao nego dvije osobe, jer je to »Missa pro populo«, a biskupova dozvola dana je već u dekretu imenovanja. Ovaj razlog zašto se za

1. LEHMKUHL, *Theologia Moralis*, Herder 1914, vol. II, br. 295.

2. JORIO, *Theologia Moralis*, Neapoli 1954, vol. III, br. 204.

3. MOLDIN, *Summa Theologiae Moralis*, Oeniponte 1960, vol. III, br. 204.

4. CAPPELLO, *De Sacramentis*, Roma 1945, vol. I, br. 695.

5. CORONATA, *De Sacramentis*, Taurini 1951, vol. I, br. 197.

6. BOSCHI, *Perfice Munus*, Padova 1965, br. V, str. 311.

župe traži manji broj razumljiv je, jer u nekim župama, ako bi se tražilo 20 osoba, nikada se ne bi misa mogla služiti. I to bi bilo na još veće rasulo župe.

2. Piscu poslije 30. XI 1963.

Regatielo, poslije Motuproprio »Pastorale Munus«, misli da bi bilo dovoljno 4—6 osoba, a Babbini kaže da bi kapelan tamnice mogao dvomisiti ako mu misu bude slušalo samo 4—5 osoba.⁷

Isto mišljenje zastupa i Rinaldi u »Perfice Munus« V-1965.⁸

Babbini, konačno, piše: »U bilo kojem slučaju prisutnost 4—5 osoba ima se smatrati dovoljnim razlogom da se ozakoni i dvomisenje i tromisenje u zapovjedne blagdane kao i dvomisenje u radne dane.⁹

Ad III — Već je Leon XII dne 13. III 1828. pisao biskupu sv. Ljudevita u Sj. Americi: »Trebalo da odbaciš svaku uznemirenost duše i neka te ne straši strogost izraza; ja povjeravam tvojoj savjesti i razboritosti da sudiš prema okolnostima biskupije i podijeliš ovlaštenja bez ikakva drhtanja gdje nađeš da postoje teški razlozi (gravis causa)«. ¹⁰

Cappello, oslanjajući se na izjavu istoga pape Leona XII, ovako izriče svoje mišljenje: »Ovu potrebu treba uzeti u moralnome smislu pa ju tumačiti radije široko negoli strogo. I zbog toga, ako bi biskup bio u sumnji je li dovoljan razlog za dvomisenje, može ipak dozvoliti«. ¹¹ Opaža se kako u zadnje vrijeme autori slijede vazda što blaže i šire tumačenje zakona ako je to in aedificationem fidelium. Poznata je prepirka među teolozima, može li se misa služiti popodne i ujedno dijeliti pričest popodne. Uz neke strože većina moralista je naginjala na afirmativni odgovor u pitanju, a Crkva je u »Pastorale Munus«, ako i nije još dokinula zakon, dala takvo ovlaštenje biskupu koje, dobro shvaćeno i provedeno, praktično dokida zakon o zabrani poslijepodneve mise i pričesti. Po br. 4 »Pastorale Munus« biskupi imaju ovlaštenje »dozvoliti svećenicima iz opravdanog razloga da govore misu u kojigod sat dana i da dijele pričest i uvečer«. Ovo ovlaštenje mogu biskupi habitualno udijeliti župnicima i upraviteljima crkava; kako su to već neki biskupi i kod nas učinili. U tome slučaju svaki svećenik praktično može reći misu kada mu se učini zgodnije, tj. »iz opravdana razloga«, a mogu i vjernike pričestiti kada to iz opravdanoga razloga zatraže (a to je u stvari uvijek), pa i izvan večernjih misa i pobožnosti. Mislim da će novi crkveni Zakon ovu praksu kodificirati. Nešto slično se dogodilo i sa ovlaštenjem za dvomisenje: prije to je bila rijetkost, a danas česta stvar. I koje zlo? Izreći će se više svetih misa, vjernici će prisustvovati obnavljanju žrtve Križa, sam svećenik pokazat će jaču svoju revnost, žrtvu i ljubav prema Bogu i dušama.

7. Kod: RINALDI, Numero di ammalati per la binazione e trinazione, **Perfice Munus**, Padova 1965, br. V, str. 311.

8. RINALDI, n. mj.

9. BABBINI, Numero sufficiente per la binazione e trinazione, **Palestra del Clero**, Rovigo 1965, br. 9, str. 514.

10. Kod: LEHMKUHL, n. dj., br. 294.

11. CAPPELLO, n. dj., br. 695.

Nije ovo ovlaštenje kao dispensiranje od posta i nemrsa koje vodi relaksaciji, nego je ovo umnažanje svetih žrtava koje sve to više vežu ljude s Bogom. Prof. Rossino sa svoje strane zapaža: »Nama se čini da se ovo tumači široko sve dok ne iziđe protivno autentično tumačenje. 'Pastoralna potreba' može da bude i samo to da ima misu jedan skup vjernika koji žele proslaviti koju svoju svečanost ili godišnjicu, kao npr. Kćeri Marijine ili učenici kojega zavoda. To više ako se radi o duhovnim vježbama, pa i maloga broja osoba, pače ako se radi i o danu sabranosti«. Na ovaj način riješeno je i pitanje sestara klauzurki čijemu kapelanu može i biskup dozvoliti dvomisenje da one mogu imati dnevnu misu a da ne treba pitati dozvolu iz Rima. Meni se pače čini da u »pastoralnu potrebu« može ući i dvomisenje u kapeli koje redovničke zajednice (neklauzurne) da ona ima misu kod kuće i za svoje liturgijsko formiranje a i da obavlja u kući svoje pobožnosti te sestre ne moraju izlaziti iz kuće u crkvu župe sa gubljenjem vremena a i sabranosti«. ¹²

Ad IV — Uvaženi i više puta spomenuti Cappello piše: »Uvažavajući riječi § 2 kan. 806, nema sumnje da samo biskup ima ovlaštenje prosuditi razloge i dozvoliti dvomisenje, pače i tromisenje. I od biskupa se mora prethodno dobiti dozvola za dvomisenje. Ali ako iznenada stisne teška i prava potreba (a o tome sudi sam svećenik) može se druga (a i treća) misa reći po predmijevanoj dozvoli«. ¹³

Noldin to isto izražava ovako: »U nenadanom slučaju žurne potrebe, kada se ne može doći do biskupa, misa binirana a i trinirana može se reći po predmijevanoj biskupovoj dozvoli. Poslije toga treba obavijestiti biskupa da naknadno prosudi i odobri dovoljnost uzroka«. ¹⁴

Ad V — Iz navedenoga mislim da je moralno sigurno kako biskup danas (poslije 30. XI 1963.) ima vlast dozvoliti drugu misu za 5—6 časnih sestara da svetkovinom ne moraju ići po gradu.

Ali se slučaj, rekosmo, dogodio god. 1936. Tada, ili je odnosni biskup imao posebno ovlaštenje od Svete Stolice, ili je bio čovjek vrlo uviđavan te je vidio da je u zakonu glavno smisao, a ne slovo zakona i da je vrhovni zakon svega pastoralnoga djelovanja: *s p a s e n j e d u š a*. Svojim postupkom taj biskup je pridonio da je ovo, što je onda samo za neke uviđavne ljude bilo vjerojatno po smislu, a ne po slovu zakona, danas postalo sigurno i po smislu i po slovu zakona.

Prof. Karlo Nola

12. ROSSINO: Breve commento pratico alla lettera »Pastorale Munus«, **Pefice Munus**, 1964, br. II, str. 75.

13. CAPPELLO, n. dj., vol. I, br. 695.

14. NOLDIN, n. dj., vol. III, br. 204.

»BONUM PROLIS« — BITNI DIO ŽENIDBE

Ivo Ivković i Pava Pavković došli su k župniku i kažu mu: »Oče, mi bismo se željeli vjenčati u crkvi, a civilno smo vjenčani ima već 15 godina.« Župnik ih je lijepo primio i stao obavljati »ispit zaručnika«. U ispiti- ma i poukama došao je i na pitanje porađanja djece i kaže im kako je to glavna svrha ženidbe porađati djecu; da ne smiju ništa učiniti čim bi porođaj djece zapriječili. Na to će zaručnik: »Oče, mi već imamo troje djece i ne mislimo ih imati više, jer smo siromašni«. — Taj je odgovor uzbunio župnika jer je posumnjao da li će vjenčanje biti uopće valjano ako oni ne misle imati djece. Čitao je naime i učio u samome Noldinu da je »bonum prolis« bonum essenziale. Dosljedno, vjenčanje ne valja ako netko isključi porođaj djece, kako su ovi zaručnici isključili. Noldin na- ime izričito piše: »Essentialia hoc modo sunt: b o n u m p r o l i s , q u a- tenus consistit in obligatione ita utendi matrimonio, ut proles generari possit.«

Ako je bitno, misli župnik, tako se služiti brakom da se može poro- diti dijete, onda njegove stranke, jer ne misle poroditi dijete, nemaju bit- ni element braka; i brak je nevaljan. Kušao ih je nagovoriti da poprave tu nakanu, ali nije uspio. Onda im je rekao da se povrate do dva dana a on će dotle stvar bolje proučiti. Malo iza toga namjerio se na profesora crkvenoga prava i prikazao mu svoju sumnju i pastoralnu nepriliku. Pro- fesor ga je umirio, jer će vjenčanje ipak biti valjano budući da se ne od- riču prava (ius) na porođaj djece, nego su samo učinili odluku da će ra- diti protiv toga prava. Istinit događaj! A. danas ima takovih slučajeva više, pa će još koji župnik doći u nepriliku. Zato ćemo ovo pitanje pota- nje ispitati:

- I — Pojam i bit ženidbe.
- II — Bitna »dobra ženidbe«.
- III — Što auktori misle?
- IV — Da li »odluka« protivna »dobru ženidbe« poništava ženidbu?
- V — Praksa Crkve.
- VI — Ad casum.

R J E Š E N J E

Ad I — Valjda je najbolja definicija ženidbe pravника Coronata: »Contractus quo vir et mulier sibi mutuo tradunt et acceptant ius in corpus perpetuum et exclusivum, in ordine ad actus de se aptos ad genera- tionem.«¹Ta je definicija tako zgodna i jasna da ju je preuzeo i naš uva- ženi pravnik dr Rogić i preveo slobodno ovako: »Ženidba je zakoniti ugo- vor kojim muškarac sa ženskom međusobnim predavanjem i primanjem prava na tijelo obzirom na čine podesne za rađanje potomstva, uspostavlja pravno uređenu jedinstvenu i nerazriješivu životnu zajednicu.«²

1. CORONATA, *De Matrimonio*, Taurini 1947, br. 2.

2. ROGIĆ, *ženidbeno pravo kat. Crkve*, Đakovo 1965, str. 4.

Po kan. 1081 § 1: »Matrimonium facit partium consensus«. — Dosljedno tome, bitnost ženidbe u postanku (in fieri) bila bi u međusobnoj privoli zaručnika kojom se daje i prima vječno i isključivo pravo na tijelo u odnosu na porođaj potomstva; a bitnost ženidbe u opstanku (in factio esse) bila bi u jedinstvenoj životnoj zajednici muža i žene.³

Bitnost ženidbe jest prvotno i glavno u privoli zaručnika koja im daje pravo na bračne čine i na bračni život.

Neki stari kanonisti smatrali su bitnost ženidbe in copula carnali. Danas je to potpuno zabačeno. I s pravom. Zar žena i muž odmah poslije privole na oltaru nisu zakoniti muž i žena? Bilo bi naprosto i smiješno da to biva tek per copulam carnalem!

Ad II — Prvotna svojstva ženidbe i njezina bitna svojstva zovu se po sv. Augustinu blagodati ili dobra ženidbe (bona matrimonii). Tri su takve blagodati: potomstvo (bonum prolis), vjernost (bonum fidei) i nerazrešivost ženidbe (bonum sacramenti).

»Dobro potomstva« stoji u tome da je ženidba po naravi određena za porođaj djece; »dobro vjere ili vjernost« uključuje samo jednoga muža i jednu ženu, a isključuje poliandriju i poligamiju; »dobro sakramenta« daje ženidbi nerazrešivost i ustrajnost do smrti. Ženidba u postanku (in fieri) uključuje bitno ta sva tri dobra, a u opstanku (in factio ensse) bitna je samo nerazrešivost: tko bi naime sklopio ženidbu s nakanom da će se rastaviti pod starije dane ne bi učinio valjanu ženidbu. »Dobro potomstva« (bonum prolis) spada na bit ženidbe samo u postanku, kada se naime sklapa ženidbeni ugovor, jer se ženidbeni ugovor ne može sklopiti ako stranke međusobno ne prenesu onakvo pravo kakvo je po naravnome pravu određeno za rađanje i odgoj potomstva. U svome trajanju ženidba kao stanje ne traži da se supruzi tim pravom služe, i ona može postojati bez rađanja djece; ali ako se kod sklapanja ženidbenog ugovora pozitivnim činom volje isključi pravo na tijelo s obzirom na čine podesne za rađanje ili odgoj djece, onda takovo ograničenje prava poništava ženidbenu privolu, a po tom i sam ženidbeni ugovor. Toga, međutim, ne proizvodi nakana ili odluka jednoga ili obaju supruga da će izbjegavati rađanje djece ili da se pravom neće služiti ili, konačno, da će zlorabiti za grešne čine, samo — dakako — uz uvjet da kod sklapanja ženidbe imaju takovu privolu kojom zaista prenose bračno pravo doživotno i isključivo.⁴

Ovakvo izlaganje dr Rogića posve je logično i slijedi iz same definicije ženidbe u kojoj je bitnost da se primi i preda samo pravo (ius) na ženidbene čine, a ne traži se da se to pravo mora i izvršiti. Mi imamo vjenčanje na samrti gdje je posve sigurno da se stranke svojim bračnim pravom neće nikada poslužiti, a ipak se ženidba smatra valjanom. Kod redovnika prostih zavjeta postoji dominium radicale, iako se oni ne smiju bez dozvole s njim služiti. Tako ima čovjek i pravo vlasništva na svoju kuću i novac, i ne gubi to pravo taman kuću iznajmio za bludilište ili novac potrošio u pijanstvu. Isto je tako bitnost vjernosti sačuvana ako netko preuzme dužnost i pravo ženidbene vjernosti, pa taman kod sklapanja ženidbe jedna stranka imala nakanu da će podržavati grešne odnošaje

3. CORONATA, n. dj., br. 7.

4. ROGIC, n. dj., str. 13–14.

s trećom osobom. Coronata naime izričito piše: »Merum propositum adulterandi bene potest coëgssistere cum intentione suscipiendae obligationis servandae fidei; potest enim assumi obligatio servandae fidei conjugalis et simul foveri propositum eadem obligationem non implendi ob concupiscentiam aut malam voluntatem«. ⁵

Sve se to temelji na tom što pojam ženidbe traži samo pravo (ius) a ne usus iuris (uporabu pravu).

Kan. 1086 određuje: »Si alterutra vel utraque pars positivo voluntatis actu excludat matrimonium ipsum, aut omne ius ad conjugalem actum, invalide contrahit.« Jasno je dakle da je ženidba nevaljana ako netko hotimično isključuje svako pravo na bračni čin; inače je valjana iako nedozvoljena.

Ad III — Već smo gore vidjeli što o pitanju misli dr Rogić. Dr Jeličić pak piše: »Glede dobra potomstva oprečna je svaka nakana ili uvjet kojom se isključuje pravo s odnosnom dužnošću rađati i odgajati potomstvo, kao npr. kad bi netko sklapao ženidbu ne htijući se obavezati na rađanje i odgoj potomstva«. ⁶

Cappello kaže: »Što se tiče dobra potomstva, koje se odnosi na porađanje i odgajanje djece — njemu se protivi nakana (pa i unutarnja) ili uvjet protivan bitnosti ženidbe, ako se isključi sama moć ili pravo s odnosnom dužnošću porađanja i odgajanja potomstva, kao kad bi netko sklopio ženidbu ne imajući nakanu da se obaveže na porađanje i odgajanje djece; drukčije bi se imalo reći ako se ne bi isključila obligatio (obaveza) nego samo executio (izvršenje)«. ⁷

Coronata navodi auktore koji smatraju da ni sramotni uvjeti (conditiones turpes), koji doduše priječe porođaj djece, ali ne isključuju ius in corpus vel ius ad copulam ne bi bili contra substantiam matrimonii. ⁸

Jorio misli: »U ženidbenom ugovoru, kao i u svakom drugome, valja razlikovati dvije stvari: 1. nakanu da se primi i 2. nakanu da se izvrši primljena obaveza u ugovoru. Ovo dvoje može se lako rastaviti u onim stvarima koje se tiču bonum fidei et bonum prolis; to više što ova dva dobra ne pripadaju ekskluzivno na bitnost ženidbe nego na njezinu upotrebu«. ⁹

Napokon, u najnovije vrijeme profesor Rossino piše: »Prvotni cilj ženidbe nije efektivno nego afektivno potomstvo, to jest pravo na čine po sebi podesne za porađanje«. ¹⁰

Ad IV — Cappello je postavio pitanje: Da li je odluka ili zavjet vječne čistoće protiv bitnosti ženidbe? I odgovara: Prosta odluka održavanja vječne čistoće — pretpostavivši primopredaju prava na tijelo, ne poništava ženidbu, jer to nije protiv bitnosti.

Isto se ima reći i o savjetu čistoće zbog istoga razloga.

Isti Cappello piše: »Ako supruzi, jedan ili oba, sklope ženidbu da dađu ili prime pravo na tijelo za nedozvoljene čine ili da se ima jedno ili

5. CORONATA, n. dj., br. 464.

6. JELIČIĆ, Kanonsko ženidbeno pravo, Sarajevo 1942. str. 21.

7. CAPPELLO, De Matrimonio, Taurini 1938, br. 16.

8. CORONATA, n. dj., br. 515.

9. JORIO, Theologia Moralís, Neopoli 1954, vol. III, br. 922.

10. Perfice Munus, Padova 1965, Aug.—Sept., str. 453.

dvoje djece, ali pozitivno ne isključuje vječno i isključivo pravo na tijelo za čine po sebi podesne za rađanje djece, ženidba je valjana«. ¹¹

Jorio sa svoje strane piše: »Često puta neki uvjeti nisu nego samo odluke ne izvršavati obaveze, pa kolikogod su grešne, ipak ne čine ženidbu nevaljanom. Tako npr. volja izbjegavati potomstvo — pa taman bila dogovorena — ne poništava ženidbe, osim da se ovo postavi kao »conditio sine qua non« same ženidbene privole«. ¹²

Da je župnik rekao onim zaručnicima: da vam slučajno, ne dao Bog, ovo troje djece naglo umre, biste li vi opet htjeli imati djece? — Sigurno bi odgovorili da bi bili voljni i da bi imali djece, jer svaki čovjek i žena po naravnoj sili želi imati djece. A to znači, iako su odlučili više ne imati djece, nisu se odrekli ženidbenog prava da do potrebe opet porode djecu. A opet znači da je njihova ženidba prava i valjana ženidba.

Ad V — Ženidba Bl. Dj. Marije s Josipom. Neki kažu da je to bila ženidba samo putativna i »pro foro externo«. Ovo mišljenje, piše Cappello, općenito se zabacuje, jer je uistinu između Marije i Josipa bila prava i valjana ženidba. Pobožno se vjeruje da je Marija još prije vjenčanja imala propositum servandi perpetuam virginitatem et castitatem; pače da je učinila i zavjet, iako je taj pojam kod Židova bio nepoznat. Neki to tumače tako da bi Marija prije vjenčanja tražila od Josipa uvjet i ugovor o djevičanstvu. A većina auktora tumači to sa sv. Tomom: »Bl. Dj. Marija, prije nego je sklopila brak s Josipom, bila je s nebesa osigurana (divinitus certiorata) da i Josip ima odluku djevičanstva pa se sa vjenčanjem nije stavila u pogibelj«. ¹³ Mogla je dakle biti ženidba bez odluke da će imati djece.

Nadalje, piše Cappello: »Mnoge svete žene sklopile su ženidbu vezane zavjetom čistoće, kao npr. Pulherija, o kojoj se čita u lekciji Brevijara: »Salva quam Deo revertat virginitate, coniugem (Marcianum Augustum) sibi delegit.« Tako je učinila i sv. Kunegunda, pa Delfina . . .

I Crkva ih u tome hvali, pa dosljedno priznaje i valjanost njihove ženidbe i istinitost njihove čistoće. I ovo se može razumjeti bez ugovora, da je Pulherija spoznala svetost i čistoću Marcijanovu, pa se ni u ženidbi nije što bojala za svoje vječno djevičanstvo ¹⁴. Prosti zavjet čistoće po današnjem crkvenom pravu jest samo zabrana a ne zapreka (impedimentum impediens, sed non dirimens — kan. 1058 § 1).

Ad VI — Župnik je mogao biti miran za valjanost ženidbe. Što se tiče dosvoljenosti ženidbe, u svakome slučaju to će ispovjednik u ispovijedi urediti — da oni barem taj čas učine odluku »de non habendo ullo usu matrimonii« ako već neće da imaju rectum usum.

Neka ga ne smeta ni mišljenje Noldinovo. To je stari Noldin već prije Kodeksa napisao, oslanjajući se na staru teoriju da ženidba uključuje copulam.

11. CAPPELLO, n. dj., br. 653, 600.

12. JORIO, n. dj., vol. III, br. 122.

13. CAPPELLO, n. dj., br. 637.

14. CAPPELLO, n. dj., br. 636.

Danas kan. 1081 § 2 — za ženidbenu privolu, a koja zapravo bitno i čini ženidbu, traži samo: *Tradit et acceptat ius in corpus ad actus per se aptos ad prolis generationem*.

Kako je bitno »*ius in corpus*« a ne »*usus iuris*«, to se mišljenje Noldinovo mora napustiti. I manjak je što nastavljači Noldinovih izdanja nisu to ispravili i uredili prema novome Kodeksu od 1919. i prema novim uvažanim današnjim pravicima i moralistima.

Prof. Karlo Nola